

Dé plek voor public relations

Marleen Boerjan/Ton Thissen

Wie al wat langer in imkerland rondloopt weet dat de markt in Veenendaal van huis uit bekend staat als een zwermmarkt. Oude foto's laten zien dat daar toentertijd talloze zwermvolken in voornamelijk korven ter verkoop werden aangeboden. Eerbeek startte 100 jaar geleden met een honingmarkt. De voorjaarsmarkt in Tilburg was destijds gericht op de export van de bekende 6-ramers – het Engels kastje – naar Engeland na de massale bijensterfte aldaar. Wellicht zijn er in dit landelijk verband nog meer gespecialiseerde markten te noemen. Op regionaal niveau was er steeds meer sprake van wat men doorgaans bijenmarkten noemde. Er werden voornamelijk bijenvolken verhandeld, maar gaandeweg ook wel bijenproducten en imkermaterialen. Op al deze markten trof men vooral of uitsluitend imkers aan, zoals veemarkten hoofdzakelijk boeren aantrekken en postzegelmarkten filatelisten. En nog steeds kan men zich op de Veenendaalse markt van een mooie zwerm voorzien en op de Eerbeekse markt van een kwalitatief uitstekende pot of raat honing.

De huidige bijenmarkten zien er evenwel wat anders uit. In Veenendaal worden ook Carnica- en Buckfast-koninginnen aangeboden, lectuur over bijen en andere

vliesvleugeligen en hun betekenis voor de natuur, medicinale bijenproducten zoals propolisextracten en koninginengelei, en zelfs vogelnestkastjes. In Eerbeek kun je ook terecht voor bloembollen en voor producten uit de biologische tuinderij. Er is daar (levende) muziek – een oplegger lang – en er is historie en veel informatie over het milieu. En dat is niet alleen zo in Veenendaal en Eerbeek. Ook in Ruinen, Driebergen, Bergeijk, Middenbeemster en Zuidlaren – de markten c.q. open dagen die wij in 2005/2006 bezochten – kom je de bijen-plus-markt tegen.

Een noodspong?

In de rubriek *Kalender* van ons maandblad BIJEN tref je het hele jaar door dan ook steeds vaker benamingen aan als: Honing- en milieumarkt; Honing- en natuur-informatiemarkt; Bijen- en natuurmarkt e.d. Niet zelden wordt daarbij vermeld dat er demonstraties plaatsvinden (honingsslingeren, wassmelten, kaarsenmaken), dat men niet vergeten moet ook de insectentuin te bezoeken of de wilde tuin of de biologische moestuin dan wel de vlindertuin. Voor de jeugd zijn er speurtochten en kwissen waarmee je leuke prijsjes kunt verdienen.

Men zou kunnen denken dat deze reclameachtige aanbevelingen hun grond vinden in het feit dat de

315

De PR van het bijenhouden begint bij de kinderen. Markt van melk en honing, Zuidlaren. Foto: G. van Barneveld

imkerij in Nederland kwijnende is. De meeste imkers in ons land zijn immers 55+ers en van de aan de computer verslingerde jeugd maak je een-twee-drie geen bijenfans. Aan de imkerij komt zo binnen 50 jaar een einde, zoals pessimisten ons willen doen geloven. Men bedient zich volgens hen van het lapmiddel bijen-plus-markt om zich voorlopig nog enigszins staande te houden.

Public Relations

Men kan er ook anders over denken, optimistischer. Op de doorsnee bijen-plus-markt van vandaag de dag tref je niet alleen imkers aan. Er komen ook mensen met groene vingers op af, want er worden ook bloemen en planten aangeboden. Maar ook vogel- en vlinderliefhebbers zijn van de partij en kenners van wilde bijen die hun tuin vol hangen met allerlei vormen van nestgelegenheid die ook weer op de markt te koop zijn. Het is vaak een drukte van belang. Een voor de organiserende imkervereniging unieke gelegenheid om al die bezoekers te laten zien dat de bijen die dáár staan voor deze prachtige bloemen hebben gezorgd en dat de bloemen die hier staan zo'n mooi bijenvolk hebben mogelijk gemaakt. Een cirkelgang die biologisch en dus ook logisch is. Een cirkelgang die niet te miskennen valt en ononderbroken dient te blijven. Aan de bijen-plus-markt komt op deze wijze dus nooit een eind.

De meeste bijen-plus-markten hebben behalve een PR-functie ook een , misschien minder opvallende, verenigingsfunctie. De organisatie van de bijen-plus-markt ligt vaak in de handen van een actief bestuur en een aantal actieve leden en hun partners voor de koffie en de broodjes. Het zijn deze imkers die de markten gaande houden omdat zij van bijen houden en de liefde voor het vak aan niet-imkers door willen vertellen. Het zijn deze plaatselijke verenigingen die de nieuwe leden opvangen en de eerste beginselen van het vak bijbrengen. Het wordt vaak vergeten: met

de PR-functie van de bijen-plus-markten wordt het niks als de verenigingsfunctie niet is ingevuld.

Op de goede weg!

Wie bijenhoudt weet dat hij goed bezig is als zijn volken honing produceren. Zulke volken zijn gezond en vitaal omdat ze over een goed drachtgebied beschikken in hun directe omgeving. Als dat ontbreekt sterven de bijen de hongerdood of zijn nog juist op tijd vertrokken. Bijen kunnen in ieder geval niet zonder nectar en stuifmeel. Zonder flora – wild of gecultiveerd – geen bijen. Imkers, fruit- en zaadtelers weten dat het omgekeerde ook geldt: zonder bijen geen vruchten, geen zaden, althans niet van de kwaliteit die wij gewend zijn. En zonder zaden geen vogels.

De doorsnee-consument is zich over het algemeen niet bewust van deze wederzijdse afhankelijkheid: de bloem levert het bijenvoer; de bij zorgt voor een perfecte bestuiving. Die bewustwording moet in onze dagen op straffe van een regelrechte ramp wél plaatsvinden. Als men tegenwerpt dat de imker in vroeger dagen – neem de eerste helft van de vorige eeuw – geen of nauwelijks vermoeden had van deze vereiste relatie tussen bloem en bij en er desondanks van een ramp nooit sprake was, ziet over het hoofd dat op het platteland destijds op grote schaal bijen gehouden werden vanwege de honingwinning als noodzakelijke aanvulling op het agrarisch inkomen. Als er bijen genoeg zijn hoeft men zich over de bestuiving geen zorgen te maken; men hoeft er zelfs geen weet van te hebben.

Van het platteland is niet zo heel veel meer over. Er zijn bijna geen boeren meer en die er zijn, houden er geen bijen op na. Er is geen droog brood aan te verdienen. Imkeren is een hobby geworden. Het aantal bijenvolken is in Nederland dan ook drastisch teruggelopen. Dat is vooralsnog geen ramp voor de fruit-, groente-, bloemen- en zaadtelers. Die beseffen maar al te goed dat er bijen moeten komen om hun gewassen optimaal te bestuiven. Als het moet gaan ze zelf bijenhouden. Want alleen zo komen hun aardbeien in de categorie 'Prestige' terecht. En dat levert op! De wilde flora dreigt op den duur echter wel ernstig onder de afname van bijenvolken te gaan lijden.

Zolang er evenwel houders van bijen zijn die houden van hun bijen zullen er bijen – plus – markten worden georganiseerd waarop deze bijenhouders het brede publiek informeren over het belang van de honingbij voor ons milieu en die het vak aan nieuwe, op de markten gerekruteerde, imkers doorgeven.

316

Muziek hoort er ook bij. Leidse Milieumarkt. Foto: M. Boerjan